

การบริหารจัดการตามแนวทางมงคลสูตรในวิถีทางสังคมอุตสาหกรรมใหม่

The management with Munkalasutara in the way of newly-industrialized society

ชญญ โทติรัมย์ *

บทคัดย่อ

ในสังคมโลกสมัยใหม่มีลักษณะเปิดกว้างทางวิทยาการต่างๆ ซึ่งกล่าวได้ว่า โลกถูกขับเคลื่อนด้วยองค์ความรู้จากโลกตะวันตก หากจะย้อนกลับมาดูองค์คัมภีร์อันเป็นภูมิปัญญาของโลกตะวันออกก็พบว่า มงคลสูตร สูตรที่วางขั้นตอนเพื่อการบริหารตน สังคม เพื่อความเป็นเลิศ ผู้เขียนได้นำแนวคิดจากมงคลสูตรมาศึกษาวิเคราะห์ ในกรอบของทฤษฎีการกระทำทางสังคม (Social Action) เพื่อให้ได้กระบวนการทัศน์ การบริหารจัดการตน องค์กร สังคม ภายใต้องค์ประกอบ ผู้กระทำ เจือใจ วิถีการ และเป้าหมาย และได้สังเคราะห์เนื้อหาจากมงคลสูตร สืบขั้นตอนลงในองค์ประกอบของการกระทำทางสังคม จากการศึกษาพบว่า โลกอุตสาหกรรมสมัยใหม่มีลักษณะดำเนินธุรกรรมเพื่อผลกำไรอันเป็นเป้าหมายทางวัตถุ ส่วนเป้าหมายของโลกตะวันออกเน้นเป้าหมายทางนามธรรม คือการบริหารจิตใจให้ควรแก่การงาน มีจิตสำนึกในการทำงาน จึงกล่าวได้ว่า การบริหารจัดการตามแนวคิดของโลกตะวันออก มุ่งเน้นการพัฒนาจิตใจของบุคคล บุคคลในฐานะเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรให้มีศักยภาพในการทำงาน และสร้างความสมดุลระหว่างเป้าหมายทางวัตถุและจิตวิญญาณกล่าวคือการทำงานอย่างมีความสุข ประสพผลสำเร็จจากการประกอบการและได้รับการยอมรับจากสังคมในวงกว้างเพราะมีดีใหม่ของการบริหารจัดการคือมิติทางจิตวิญญาณ ท่ามกลางความแข็งแกร่งต่างของเครื่องจักรกล นับเป็นการบริหารจัดการเพื่อความเป็นเลิศอย่างแท้จริง เพราะได้ทั้งทุนกำไรทางธุรกิจและทุนความเป็นมนุษย์

Abstract

The modern society is widely open for various information flowing through high technology and is wheeled by modern western knowledge. If we select on Buddha's doctrine called "Mongkolasutra", we will find the best ways leading to effective management. After having critically considered it in the sense of social action for developing human conceptual and organization process and target, it realized me that modern western business aims at the profits and interest, whereas the eastern one emphasizes religious virtues in developing life and work. It is said that the eastern society aims at developing human as the important component of the society for upgrading their working ability and balancing between materials and mind, that is to work happily, and to be socially accepted. So, their new social concept emphasizes mental development of human for the real success.

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์, อาจารย์ประจำสำนักวิชาการศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยศรีปทุม

1. บทนำ

สังคมโลกสมัยใหม่มีลักษณะเปิดกว้างในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเงินทุน ลินค้การบริการ การย้ายฐานการผลิตได้เชื่อมโลกใบนี้ให้เป็นไปตามแม่แบบของสังคมอุตสาหกรรมรวมทั้งหลักการการบริหารจัดการก็ตกอยู่ในรูปขององค์ความรู้ไร้พรมแดน เพื่อช่วงชิงความเป็นเลิศในสังคมอุตสาหกรรมบริการสมัยใหม่ ครั้งหนึ่งเทคโนโลยีและทรัพยากรบรรดาที่มีอยู่ทางธรรมชาติ เคยเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญยิ่งยวดแต่ในปัจจุบัน การมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ก็ไม่ได้หมายความว่า จะช่วยยกระดับประเทศสู่สังคมอุตสาหกรรมสมัยใหม่ได้ ทั้งนี้เป็นเพราะสังคมอุตสาหกรรมสมัยใหม่ ได้ให้ความสำคัญที่ประชากรในฐานะเป็นฐานการผลิตซึ่งต้องอาศัยองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการบรรดาสิ่งที่มีอยู่ ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์หรือทรัพยากรธรรมชาติให้มีคุณค่าและเกิดมูลค่าเพิ่ม หากจะศึกษาหลักการบริหารและจัดการที่มีอยู่ในตำราต่างๆ ในห้องสมุดที่มีอยู่นั้นล้วนแต่เป็นองค์ความรู้ของโลกตะวันตก ตรงนี้ต้องยอมรับในองค์ความรู้ที่มีอยู่นั้น เป็นเพราะอุตสาหกรรม ตลอดจนจนถึงการบริหารจัดการอันเกี่ยวกับอุตสาหกรรมนั้นได้เกิดขึ้นที่ยุโรปแล้วขยายไปยังดินแดนอเมริกา ญี่ปุ่นและได้ขยายวงกว้างทั่วโลกตามลำดับต่อไป กล่าวได้ว่าแม่แบบ การพัฒนาสังคมเศรษฐกิจนั้น เป็นไปตามมองคัมตีอันเป็นภูมิปัญญาของโลกตะวันตกซึ่งเป็นแบบฉบับของโลกสมัยใหม่ บทความนี้ผู้เขียนได้แรงจูงใจจากคำกล่าวของนายกรัฐมนตรีน พินิตราจวโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 ในรายการถึงลูกถึงคน ซึ่งท่านนายกได้กล่าวโดยรวมน่าว่า “การบริหารจัดการที่มีอยู่ก็ไม่ต่างจากหลักธรรมทางพุทธศาสนา หากแต่เรา

ไม่ค่อยได้นำของดีที่มีอยู่มาประยุกต์ใช้โดยเฉพาะการบริหารจัดการ.” จากคำกล่าวนั้น สะท้อนให้เห็นหลักการบริหารจัดการในทางพุทธศาสนาที่สามารถประยุกต์ให้เกิดความเป็นเลิศได้โดยเฉพาะการบริหารคนในฐานะมีความรู้สึนึกคิด ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของโลกตะวันออกที่มุ่งเน้นไปในทางจิตนิยมซึ่งต่างไปจากโลกตะวันตก ที่เน้นหนักไปทางวัตถุนิยม บทความนี้ผู้เขียนได้แปล **เรียบเรียงจากหนังสือมงคลที่ปนีเล่ม 1,2** แลวนำมาศึกษาวิเคราะห์ในกระบวนการที่ดำเนินการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับสังคมโลกสมัยใหม่

ปฐมเหตุของการกระทำทางสังคมสะท้อนสู่การบริหารจัดการ

MaxWeber ได้เสนอทัศนะเกี่ยวกับการกระทำของปัจเจกชนอันเป็นหน่วยย่อยที่เล็กที่สุดของสังคมส่วนในสังคมเศรษฐกิจ (Social Economic) ปัจเจกชนก็คือ ส่วนหนึ่งขององค์กร การกระทำทางสังคม หรือการบริหารจัดการขององค์กรนั้น (Organization) มีองค์ประกอบ สี่ประการ¹ ด้วยกันกล่าวคือ

1. Actor
2. Mean
3. Condition
4. End

Actor คือปัจเจกชนในฐานะผู้กระทำ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร

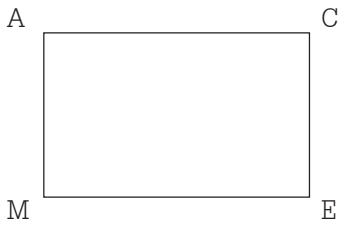
End คือเป้าหมายขององค์กรนั้นๆ ในวงกว้างคือเป้าหมายทางสังคม

Condition คือตัวแปรที่จะชี้ว่าจะบรรลุเป้าหมายนั้นหรือไม่

Mean คือวิธีการที่องค์กรนั้นกำหนดขึ้นมาอย่างสอดคล้องกับตัวแปรเพื่อบรรลุเป้าหมาย

¹ Vidya Bhushan Sachdeva, An Introduction To Sociology. Allahabad, Klttab Mahal, 1992 p.115.

จากองค์ประกอบทั้งสี่ประการนั้นสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

จากตารางที่ให้ไว้ข้างบนนั้นสามารถอธิบายในทางปฏิบัติ ดังนี้ A (Actor) เป็นเรื่องของทรัพยากรมนุษย์อันเป็นปัจจัยข้อแรกๆ ที่ควรได้รับการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ให้ทันกับสภาพแวดล้อมของโลก ยุคสมัยปัจจุบันอันเป็นตัวแปร = C (Condition) ทั้งจากภายนอกและตัวแปรภายในประเทศ เมื่อจัดสรร ทรัพยากรให้มีศักยภาพอยู่ในองค์กร ขึ้นตอนต่อมา เลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมให้บุคลากรในองค์กรปฏิบัติในฐานะเป็นวัฒนธรรมองค์กร วัฒนธรรมองค์กรนี้เป็นลักษณะเฉพาะที่สร้างคนที่มีความหลากหลายของที่มา เช่น การศึกษา เพศ วัย คติความเชื่อซึ่งเป็นองค์รวมของตัวตน (The Self) ให้มีลักษณะตามที่วัฒนธรรมองค์กรนั้นกำหนดวิธีการภายใต้วัฒนธรรมองค์กรนี้เป็นส่วนของ M (Mean) ในส่วนของ E (End) นั้นเป็นการบรรลุเป้าหมายภายใต้ความสัมพันธ์ที่ลงตัว ระหว่างตัวบุคคล ตัวแปร และวิธีการนั่นเอง หรือ จะกล่าวโดยสรุปก็คือ

- A (Actor) เป็นส่วนทรัพยากรบุคคล
- C (Condition) เป็นส่วนของเงื่อนไข
- M (Mean) เป็นส่วนของวิธีการเลือกปฏิบัติ
- E (End) เป็นส่วนของเป้าหมาย

บทความนี้ผู้เขียนได้ใช้ทฤษฎีการกระทำทางสังคม (Social Action) เป็นกรอบทางความคิด โดยได้นำเอาเนื้อหาจากมงคลสูตรมาประยุกต์จากมุมมองของ

การบริหารจัดการตามที่ได้กล่าวไปแล้ว อนึ่งมงคลสูตรหมายถึงสูตรที่ทำให้บุคคลก้าวสู่ความเป็นเลิศซึ่งมีหลักการการจัดการเป็นหมวดหมู่สามสิบแปดประการด้วยกัน

ฐานคิดโลกตะวันออก

พุทธศาสนาในฐานะเป็นฐานความคิดให้กับสังคมโลกตะวันออก หากตีกรอบฐานคิดดังกล่าวอย่างกว้างๆ จะพบว่ามุ่งเน้นบริหารตนและจัดการเกี่ยวกับสังคม ให้มีความสุขคือความสุขอันเกิดจากจิตใจ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือพุทธศาสนาเป็นประเภทจิตนิยม นิยมให้ความสำคัญที่ความสงบสุขของจิตใจเป็นเป้าหมายหลัก (And) ในส่วนของโลกธรรมสมัยใหม่ที่มีลักษณะการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ล้วนมีผลกำไรค่าตอบแทนในรูปของวัตถุเป็นเป้าหมายหลัก เมื่อกระแสความนิยมหลักระหว่างจิตนิยมกับวัตถุนิยมมาบรรจบกันในสังคมอุตสาหกรรมปัจจุบันตรงนี้จะมีการมอง และนำไปบริหารจัดการ (Mean) อย่างไรและจะแปลจิตนิยมเป็นทุนนิยมอย่างไร ผลกำไร ค่าตอบแทน ชื่อเสียงขององค์กร การยอมรับในองค์กรจากสังคมสะท้อนถึงผู้ประกอบการ และบุคลากรในองค์กรนั้นได้บรรลุเป้าหมาย (And) ทั้งในรูปของวัตถุและจิตใจ ทั้งนี้เกิดจากการแปลความจากจิตใจอันเป็นความรู้สึกนึกคิดให้เกิดจิตวิญญาณในการทำงาน และใช้ความเข้าใจเห็นใจมาบริหารงาน หากจิตวิญญาณขับเคลื่อนสามารถผลักดันให้เกิดผลอย่างมหัศจรรย์ เพราะการกระทำที่เกิดจากใจกับการกระทำเพียงเพื่อผลตอบแทนเชิงวัตถุตรงนี้วิธีการย่อมแตกต่างกัน ฉะนั้นจะต้องบริหารจิตวิญญาณขององค์กร และจัดการด้วยมรรควิธีแห่งจิตวิญญาณ (Mean) หากแต่ว่าการบริหารบุคคลตามที่มีอยู่หน้าตีกรอบมนุษย์ในฐานะเป็นทรัพยากรประเภทหนึ่งตรงนี้ เป็นการมองเชิงวัตถุนิยมมนุษย์เป็นปัจจัยการผลิตซึ่งเป็นต้นทุนหนึ่งในกระบวนการ

การบริหารจัดการตามแนวทางมงคลสูตรในวิถีทางสังคมอุตสาหกรรมใหม่

การผลิต หากแต่ว่าองค์คติของโลกตะวันออก มุ่งเน้นที่บริหารจิตใจ (มณ) ให้มีศักยภาพที่สูงขึ้น (อุษย = มนุษย์) ควรแก่การงาน ควรแก่การนำไปใช้ ซึ่งหมายถึงจิตใจเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต้องได้รับการบริหารเป็นอันดับแรก ในส่วนทฤษฎีเกี่ยวกับการกระทำของมนุษย์ ช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมซึ่งถูกตีกรอบโดยบรรทัดฐานและสภาพของบุคคลในองค์กร ภายใต้อารมณ์ การคิดรวมทั้งการคาดหวังฝังแน่น ซึ่งกล่าวโดยรวมก็คือศึกษาพฤติกรรมของสังคมภายใต้แรงขับจากจิตใจ ตรงนี้สอดคล้องกับแนวคิดทางพุทธศาสนา แต่มีข้อแตกต่างตรงที่แนวทางพุทธศาสนา มุ่งยกระดับให้สูง สามารถควบคุมอารมณ์ได้ ฉะนั้นในที่นี้จึงกลับไปดูแนวคิดจากมงคลสูตรในกรอบของการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการตามแนวคิดของมงคลสูตร

ขั้นตอนที่หนึ่งว่าด้วยการเลือกสรรบุคลากร

อเสวนา จ พาลานํ ปณฺหิตานญฺจ เสวนา
ปฺชชา จ ปฺชชนฺยานํ เอตมฺมงฺคฺลมฺตุตฺตมํ

หมายถึง การเลือกสรรบุคคลที่มีลักษณะเป็นบัณฑิต และให้เกียรติยกย่องรวมทั้งให้โอกาสแก่บุคคลที่ควรได้รับการยกย่อง เพื่อไม่ให้พาลชนได้มีโอกาสก้าวโดยความเป็นจริงแล้วหากองค์กรเปิดโอกาสให้บัณฑิตหรือบุคคลที่มีคุณความดีมีโอกาสตลอดจนเปิดเผยให้ประจักษ์ต่อสาธารณชน การให้ความสำคัญต่อบุคคลและการไม่สมาคมกับพาลชนนั้นเท่ากับเป็นการต่อยอดความดี ทั้งนี้เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม (Human Being Is Social Animal) มีความต้องการการยอมรับและเป็นส่วนหนึ่งของสังคมหรือองค์กรนั้นๆ ตรงนี้ใช้ความต้องการ ซึ่งอยู่ในรูปลักษณะของวัฒนธรรมของสังคมหรือวัฒนธรรมองค์กรมาเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมบุคคล ซึ่งทำให้บุคคลในฐานะเป็นส่วนย่อยขององค์กร

ปรับตัวเข้าหาระบบ ในทางกลับกันก็คือมีระบบที่ดี เพื่อให้บุคคลปรับตัวเข้าหาระบบนั่นเอง ระบบที่ดีจะเป็นตัวคัดสรรหาบุคคลที่ดี แต่ประเด็นที่เป็นปัญหาก็คือ การตีค่าความดีของคนนั้นใช้อะไรมาเป็นเกณฑ์วัด หรือคนดีจากมุมมองของบางคนบางพวก ตรงนี้ควรใช้เกณฑ์ที่เป็นธรรมและมีความเป็นสากลมากที่สุดเท่าที่จะพึงกระทำได้มาเป็นตัววัด อนึ่งคุณความดีซึ่งทำให้เกิดความน่าเชื่อถือ และนำไปสู่การเป็นพันธมิตรทางธุรกิจของโลกระบบเครือข่ายปัจจุบันอย่างแท้จริง

ขั้นตอนที่สองว่าด้วยการปรับตัว ให้สอดคล้องกับกระแสของโลก

ปฏฺวีรฺพฺเทสฺวาโส จ ปุพฺพฺเพ จ กตฺปญฺญฺตา
อตฺตสฺมมาปณฺธิ จ เอตมฺมงฺคฺลมฺตุตฺตมํ

หมายถึง การเลือกทำเลที่ตั้งที่มีความเหมาะสม หรือมีการยืดหยุ่นปรับตัวอย่างเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก รวมทั้งเก็บข้อมูลที่ดีๆ ทั้งหลายจากอดีตเพื่อประกอบการตัดสินใจทันควมในความผลิพันธ์ของสังคมโลก และดำรงคงมั่นในข้อมูลที่ถูกต้อง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คืออาศัยข้อมูลและประสบการณ์ที่ดีมาเป็นตัวช่วยในการตั้งใจ ประกอบกิจการอย่างเหมาะสมกับเงื่อนไขของสภาพแวดล้อม ในความเป็นจริงแล้วถึงแม้ผู้ประกอบการ จะมีความตั้งใจอย่างแน่วแน่ที่จะขับเคลื่อนองค์กรของตนสู่เป้าหมาย เพราะเชื่อมั่นในประสบการณ์และข้อมูลเก่าๆ ที่มีอยู่ก็จริง แต่จะต้องให้ความสนใจสภาพแวดล้อมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นส่วนของสังคม เศรษฐกิจ การเมืองทั้งจากระหว่างประเทศ และภายในประเทศที่มีการเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา เพื่อนำมากำหนดทิศทาง ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวที่จะก้าวเดินในสังคม เศรษฐกิจยุคใหม่

ขั้นตอนที่สามว่าด้วยการพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพอยู่เสมอ

พาทุสจัญจ ลิปป์ญจ วินโย จ สุทธิพิโต
สุภาสิตา จ ยา วาจา เอตมมุงคลมุตตมัม

หมายถึง สภาพแวดล้อมของสังคมสมัยใหม่ มีลักษณะเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ทั้งในระบบ และนอกระบบการศึกษาสาขาต่างๆ มีอยู่ในอวกาศ ในสังคมแห่งการเรียนรู้เช่นนี้จะต้องพัฒนาตนเองให้ทันสังคมโลก โดยเป็นผู้ใฝ่รู้ทั้งศาสตร์ และศิลปวิทยาต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ในรูปของการวิจัยบาง เอกสารต่างๆ บาง ซึ่งกระทำไม่ได้ยากนักด้วยระบบ สารสนเทศที่ทันสมัย ตรงนี้เป็นการสร้างมูลค่าภายใน ให้กับตัวเองด้วยวิทยาการแห่งยุคสมัยนั้นเป็นการเพิ่ม ศักยภาพ เมื่อมีศักยภาพได้ไปเพิ่มประสิทธิผลในสิ่ง ที่กระทำจึงได้กล่าวว่ามีมูลค่าภายใน และเสริมสร้างคุณค่า จากภายนอกโดยการฝึกตนให้มีระเบียบวินัยใน การทำงานและการอยู่ร่วมกับคนอื่นให้สมกับเป็นผู้ได้รับ การศึกษามาแล้วอย่างดี รวมทั้งเลือกใช้วาจาที่มีความเหมาะสมดึงมาสื่อสารเพื่อให้เกิดมิตรภาพที่ดีงาม ในองค์กร ตรงนี้จะเห็นได้ว่าสังคมโลกเคลื่อนไหว ไม่หยุดนิ่งเคยเปลี่ยนแปลงมาแล้วกำลังเปลี่ยนแปลง รวดเร็วแบบผลิฝน การพัฒนาตนเองเพื่อให้เกิดทั้งมูลค่า และคุณค่านั้นเป็นสิ่งจำเป็นอย่างรีบด่วนในสังคมไร้สาย แห่งยุคปัจจุบัน

ขั้นตอนที่สี่ว่าด้วยการบริหารจัดการอย่างบูรณาการ

มาตาปีตุอุฏฐฐานัน ปุตตหารสส สงคโห
อนากูลา จ กัมมุนหา เอตมมุงคลมุตตมัม

ขั้นตอนนี้คงตีความไปถึง ลักษณะสังคม อุตสาหกรรมสมัยใหม่ซึ่งมีสถานที่ทำงานตั้งอยู่ห่าง จากที่พัก และบางทีก็ไกลจากที่พักข้ามเขตข้ามจังหวัด

โดยเฉพาะในปัจจุบัน ยิ่งสะท้อนให้เห็นภาพของเขต อุตสาหกรรมบริการ ตั้งอยู่ในเขตเมืองใหญ่ เช่น กรุงเทพมหานคร รวมทั้งเขตปริมณฑลเข้าด้วย เมื่อสภาพ ของสังคมเป็นเช่นนี้ การย้ายถิ่นของประชากรในวัยทำงาน ได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วซึ่งส่งผลให้ครอบครัวและชุมชน ขาดความเข้มแข็งโดยเฉพาะความเข้มแข็งทางจิตใจ ไม่สามารถทดแทนด้วยเงินทองได้จากมรดกสุตธรรมนั้นได้ วางหลักการการบริหารจัดการด้วยความมุ่งมั่นเป็นไป ตามแผนงานที่วางไว้ให้เสร็จลุล่วงไปด้วยดี เรียกว่า ใช้เวลาในชั่วโมง ทำงานอย่างเต็มที่โดยดูจากผลงาน ไม่คำนึงถึงว่าเป็นดินพอกหางหมู ส่วนเวลาที่เหลือเป็นช่วง เวลาที่มอบความรัก ความอบอุ่นแก่บุตรและคู่สมรสเพื่อ เป็นยาใจให้บุตรที่ยังโหยหาความรักและความมั่นใจ แก่คู่สมรสที่ขาดความมั่นใจในยามจากไกลรวมทั้ง เติมเต็มให้กับบิดามารดา ซึ่งนับวันเริ่มมีการขาดหาย และลดลงด้วยวัยชรา โดยการจัดการกับตัวเองเพื่อให้มี เวลาไปทำหน้าที่ของบุตรอย่างต่อเนื่องตรงนี้เรียกว่า บริหารจัดการอย่างบูรณาการ คือ ได้ทั้งงานเพื่อเป็น พุณในการยังชีพได้ทั้งครอบครัว เพื่อเป็นทุนทางสังคม และได้ทั้งบุญเพื่อทุนของความเป็นมนุษย์

ขั้นตอนที่ห้า การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ (ต่อ)

ทานญจ ทมมจริยา จ ญาตทานญจ สงคโห
อนวชฺชานิ กัมมานิ เอตมมุงคลมุตตมัม

การบริหารจัดการในขั้นตอนนี้ได้เพิ่มความ ยากในทางปฏิบัติมากขึ้นเพราะได้ตีวงกว้างไปถึงญาติ พี่น้องแล้วขยายวงไปยังชุมชนด้วยซึ่งในความเป็นจริง แล้วองค์กรนั้นๆ บางแห่งมีลักษณะการดำเนินกิจการ ในรูปของการเป็นหุ้นส่วน จำเป็นต้องสานสัมพันธ์เป็น อย่างดี อีกนัยหนึ่งองค์กรนั้นๆ ตั้งอยู่ในชุมชนใด ก็ควรคืนกำไรให้กับชุมชนนั้น ซึ่งกระทำได้หลายวิธี ด้วยกัน เช่น จัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด

สืบสานประเพณีทางศาสนาเป็นต้น เพื่อเป็นสัญลักษณ์แห่งความน่าเชื่อถือควบคู่กับตราของผลิตภัณฑ์ซึ่งสอดคล้องกับมงคลสูตร ดังนี้คือ การไม่ประกอบกิจการที่ผิดต่อกฎหมายบ้านเมือง และขัดต่อจารีตศีลธรรมอันดีงามของศาสนาในวงกว้าง คือ มีความรับผิดชอบต่อผู้บริโภคโดยเลือกผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ การที่จะกระทำเช่นนี้ได้จะต้องเกิดจากการ มีจรรยาบรรณวิชาชีพคือ หนึ่งประพฤติธรรมเป็นกิจ ตรงนี้เป็นการสร้างความน่าเชื่อถือในระยะยาว มีการจัดสวัสดิการเท่าที่จะกระทำไดแก่ญาติมิตร ในที่นี้ผู้เขียนตีความถึงบุคลากรในองค์กร รวมทั้งแบ่งปันผลคืนกำไรแก่สาธารณชนตามที่กล่าวไปแล้ว ขั้นตอนนี้มุ่งเน้นการสร้างภาพขององค์กรอย่างยั่งยืนด้วยฐานของจริยธรรม อนึ่งขั้นตอนนี้ผู้เขียนตั้งข้อสังเกตว่า การบริหารจัดการในขั้นตอนนี้เน้นอันดับแรกต้องสร้างบรรยากาศของการให้การช่วยเหลือให้เกิดมีในหมู่คณะ เพื่อให้เกิดมิตรภาพในการทำงานลดความไม่เข้าใจระหว่งกัน ต่อจากนั้นก็ขยายวงกว้างสู่ชุมชน บรรยากาศแห่งการให้เช่นนี้เป็นมูลค่าที่ไม่ต้องลงทุนหากแต่จะได้กำไรในระยะยาว

ขั้นตอนที่หกด้วยการสร้างภาพลักษณ์ต่อสาธารณชน

อารตี วิรตี ปาปา มชฺชปาณา จ สญฺญโม
อปฺปมาโท จ ธมฺเมสุ เอตมฺมงฺคฺลมุตฺตมํ

หมายถึง ความเป็นผู้รอบคอบในธรรมทั้งหลาย ธรรมซึ่งหมายถึงความเป็นไป การดำรงคงไว้ซึ่งความเป็นธรรมของสรรพสิ่งต่างๆ ของสากลจักรวาลทั้งวัตถุธรรมนามธรรม เช่นความดีที่เป็นสากล ความเป็นน้ำที่เป็นสากล เป็นต้นซึ่งมีสภาพและคุณค่าต่างกันไปตามลักษณะของสังคม การตีค่าของกระบวนการความคิดของสังคม หากจะตีกรอบให้แคบลงในที่นี้ หมายถึงการสร้างจิตสำนึกร่วมกันในองค์กรด้วยการปฏิบัติหน้าที่การทำงานด้วยความรอบคอบมีสติในการบริหารงาน ด้วย

ความไม่ประมาทมีความระมัดระวังต่อสภาพแวดล้อมจากภายนอกและในตัวของเนื้อหาของธุรกิจเอง มีการตรวจสอบข้อมูลถึงที่ที่มีความเป็นไปได้อย่างละเอียดในทุกขั้นตอนโดยไม่ปักใจเชื่อข้อมูลใดเพียงข้อมูลเดียว เพราะในชั่วอาจมีดีอยู่บ้างและในดีก็อาจมีสิ่งไม่ดีแฝงอยู่ (กุศลธรรม อกุศลธรรม) การที่จะเป็นผู้ดำรงตน ด้วยความไม่ประมาทได้นั้นจะต้องเป็นผู้ระมัดระวังจากการเสงของมีนเมาประเภทสุรา เบียร์ เป็นต้น เพราะเป็นเหตุให้ขาดสติควบคุมตนเองให้อยู่ในภาวะปกติที่ควรจะเป็นการควบคุมสตินั้นเป็นเรื่องยาก สตินั้นถือว่าเป็นนักบริหารงานเมื่ออาชีพที่มีประสิทธิภาพ เพราะสามารถควบคุมอัตรภาวะซึ่งเหมือนองค์กรหนึ่งให้อยู่ในภาวะปกติ เพราะสติควบคุมการรับรู้ข้อมูลต่างๆ ที่มากระทบซึ่งมีทั้งแง่บวกและลบแล้วคอยสั่งการให้แสดงพฤติกรรมในภาวะปกติ เพราะฉะนั้นสติจึงถือว่ามี ความจำเป็นอันดับต้นๆ ที่คอยควบคุมตนให้บริหารจัดการด้วยความไม่ประมาท รวมทั้งงดเว้นสิ่งไม่พึงปรารถนาทั้งหมดได้การบริหารจัดการตามขั้นตอนนี้โดยเน้นไปที่ความไม่ประมาทในวงกว้าง ย่อมเป็นการสร้างภาพลักษณ์ให้แก่ตัวเองรวมทั้งองค์กรในแง่ความน่าเชื่อถือ

ขั้นตอนที่เจ็ดว่าด้วยการสร้างบรรยากาศการทำงานเป็นทีม

คารโว จ นีวาโต จ สหฺตฺถุญฺญี จ กตญฺญูตา
กาเลน ธมฺมสุสฺวานิ เอตมฺมงฺคฺลมุตฺตมํ

เนื้อความของมงคลสูตรขั้นตอนนี้ตีความได้หลายประการด้วยกัน แต่ในที่นี้ผู้เขียนตีกรอบถึงการสร้างทีมงาน ซึ่งทำให้คนในองค์กรมีความผูกพันในงานมีเป้าหมายร่วมกัน การมีเป้าหมายร่วมกัน ทำให้ทีมงานมีความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกันเพื่อทำให้งานนั้นสำเร็จได้ด้วยดี การสร้างทีมงานนั้นเป็นเรื่องยากพอสมควรเพราะคนแต่ละคนมีที่มาต่างกันในประเด็นที่เป็น

ป่มเด่น ป่มต้อยต่างกัน การสร้างทีมงานคือการสลายป่มต่างๆ ให้เป็นเนื้อเดียวกันซึ่งหมายถึงการเปิดกว้างให้มีการแสดงความคิดเห็นระหว่างกันเพื่อแสวงหาจุดที่เหมือนกันและสงวนเก็บไว้ในส่วนที่มีความแตกต่างกัน ตามมโนคติสัจธรรมที่เกิดจากการใช้เวลาว่างมาฟังธรรม การฟังธรรมย่อมได้ฟังเรื่องที่ยังไม่ได้ฟัง เรื่องที่ได้ฟังแล้วย่อมเข้าใจยิ่งขึ้น ประการที่สำคัญผู้ฟังธรรมเนื่องนิจ ย่อมเข้าใจถูกและเห็นชอบตามหลักธรรม หากตีความในที่นี้คงหมายถึง การเข้าร่วมประชุมเพื่อรับฟังนโยบายเพื่อความเข้าใจอย่างพร้อมเพรียงกัน การประชุมรวมนอกจากความเข้าใจในองค์กรแล้วยังทำให้เกิดความเข้าใจระหว่างสมาชิกอันเป็นพื้นฐานของการทำงานเป็นทีมเป็นอย่างดี อนึ่งการประชุมจะดำเนินเป็นไปด้วยดีนั้น ย่อมเกิดจากการที่ทีมงานมีคารวธรรม กล่าวคือมีความอ่อนน้อมถ่อมตน ไม่ถือตัวถือตนจนเกิดทิฐิสำคัญไปต่างๆ เช่น ตนมีข้อดี ความเก่งเหนือกว่าผู้อื่น เป็นต้น มีความสันโดษในหน้าที่การงาน ในที่นี้หมายถึงไม่ตั้งความหวังเกินความรู้ความสามารถที่ตนมีอยู่ อันเป็นเหตุของการทะเยอทะยานล่องจับผิดคิดทำลายผู้อื่นเพียงเพื่อตนได้เลื่อนตำแหน่งงานที่สูงขึ้น และข้อสุดท้ายเป็นผู้มีความกตัญญูซึ่งตีประเด็นให้แคบลงคือมีสำนึกและใส่ใจในคุณค่าของทีมงานมีลักษณะให้เกียรติตลอดเวลา คุณธรรมดังกล่าวเป็นตัวเชื่อมทีมงานให้ขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน

ขั้นตอนที่แปดด้วยการสร้างบรรยากาศ

การทำงานเป็นทีม (ต่อ)

ขนต์ จ โสจสุสตา สมณานัญจ ทสฺสน์
กาลน รมฺมสภาจฺฉา เอตมฺมจฺจลฺมุตฺตมํ

ขั้นตอนนี้มีเนื้อหาคล้ายกันจึงจัดอยู่ในหัวข้อการสร้างทีมงานต่อเนื่องโดยมีเนื้อหาดังนี้ มีการสนทนาธรรมตามกาลซึ่งสืบเนื่องจากขั้นตอนที่เจ็ด คือ นอกจากฟังธรรมเพียงด้านเดียวแล้วเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้สนทนา

ด้วยเพื่อสอบถามข้อสงสัย ในที่นี้หมายถึงเปิดกว้างทางความคิด การพูดคุยในทีมงานในแบบที่เป็นทางการ เช่นการประชุมและไม่เป็นทางการควรกระทำอย่างต่อเนื่องให้ทั่วทั้งทีมงานเพื่อป้องกันการตีความ และสื่อความที่คลาดเคลื่อน อันเกิดจากการรับฟังคนละเวลาจากคนบางคน ในขณะที่แสดงความคิดเห็นนั้นควรมีความอดทนอดกลั้นไม่ลูอารมณ์โกรธแค้นในบางครั้งมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน โดยแสดงท่าทีสงบเสงี่ยมมีบุคลิกภาพ สุภาพในคนทุกระดับชั้น และข้อสุดท้ายในส่วนนี้ คือ การเห็นนักบวชคือศิษยาภิบาลของสงฆ์ในเรื่องของการดำรงชีพของสงฆ์ที่มีความเรียบง่าย การปฏิบัติตนของสงฆ์ที่ควรแก่การกราบไหว้ ควรแก่การน้อมนำไปเป็นแบบอย่าง เป็นต้น องค์กรของสงฆ์ที่มีความเข้มแข็ง เพราะร้อยเรียงด้วยธรรมและวินัยอย่างเคร่งครัด มีลักษณะการบริหารจัดการเชิงเอื้ออาทรภายใต้ฉันทมติของสงฆ์ (หมู่คณะ) เป็นต้น นี้คือประเด็นบางประเด็นของการได้พบเห็นเชิงศึกษาคุณค่าจากองค์กรสงฆ์ การพบเห็นนักบวชหากจะตีความอย่างหยาบเกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์กรนั้นคงหมายถึงการไปศึกษาดูงาน อบรมสัมมนาต่างสถานที่เพื่อเก็บเอาสิ่งใหม่ๆ ที่เห็นว่าเป็นประโยชน์มาใช้ เพราะการได้ไปยังสถานที่ที่ดี ทั้งในด้านสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติหรือสิ่งรอบข้างที่เป็นกัลยาณมิตร ช่วยเกิดให้ความรู้สึกสดชื่นทางกาย และรับความอบอุ่นใจจากความเป็นกัลยาณมิตร

ขั้นตอนที่เก้าว่าด้วยเป้าหมายการบริหารจัดการ

ตโป จ พุทฺทมจฺริยญฺจ อริยสจฺจานทสฺสน์
นิพพานสจฺฉฉิกิริยา จ เอตมฺมจฺจลฺมุตฺตมํ

หมายถึง การบำเพ็ญตบะเพื่อเอาชนะกิเลสอันเป็นอำนาจใฝ่ต่ำคอยเหนี่ยวรั้งการบรรลุมรรคผลหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งหมายถึงการบำเพ็ญเพียรอย่าง

แรงกล้า เพราะการผินใจต่อสิ่งที่เปลี่ยนแปลงยวดยานชวนให้ไหลลงต่ำนั้น จะต้องอาศัยความทุ่มเทอย่างมาก และการประพฤติพรหมจรรย์ คือการประพฤติให้มีความบริสุทธิ์ทั้งกายและจิตใจ โดยการถือศีลกินเจ บำเพ็ญพรตเพื่อให้ชีวิตสะอาดปราศจากมลทินต่างๆ อันเป็นอุคมคติอันประเสริฐสูงสุด (วร แปลง วรเป็นพร ในภาษาไทยเรียกว่า พระ ความเป็นพระคือ ผู้ประพฤติอย่างเคร่งครัดตามศีลและธรรมเพื่อชีวิตที่ประเสริฐ) ตามคติของชาวฮินดูคือพระพรหมนั่นเอง ต่อไปเป็นเรื่องของการรู้แจ้งเห็นจริงในอริยสัจหมายถึง การรู้แจ้งในเหตุของความทุกข์และรู้แจ้งในมรรควิธี เพื่อนำไปสู่การดับความทุกข์ เมื่อรู้แจ้งในเหตุและดำเนินตามมรรควิธี (มรรค 8) มีความเห็นชอบ เป็นต้น จึงทำให้ความรู้แจ้งดังกล่าวแปรสภาพจิตใจทำให้เกิดความรู้ใหม่คือความเข้าใจในนิพพานอันเป็นภาวะของผู้ที่รู้แจ้ง และภาวะของผู้ที่อยู่เหนือการควบคุมกิเลสทั้งหมด นิพพานจึงเป็นจุดหมายสูงสุดของพุทธศาสนา การพัฒนาตน และบริหารจัดการก็ล้วนแล้วแต่เพียงเพื่อสู่จุดหมายเดียวกัน คือความสงบสุขของภาวะจิตใจตามที่กล่าวถึงคือนิพพาน ในส่วนของการบริหารจัดการสมัยใหม่คงตีความถึงความเป็นผู้มีจรรยาบรรณ และสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดีสามารถถูกตรวจสอบจากภายนอกได้ทุกเมื่อ มีวิธีการวิเคราะห์ตลาด พฤติกรรมผู้บริโภครวมทั้งสถานการณ์จากภายนอกภายใต้หลัก ที่เรียกว่าความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล คือ เพราะเหตุนี้จึงมีผลนี้จึงเกิดมีขึ้น เหตุนี้ไม่มีผลนี้จึงหมดหายหรือในทางกลับกันคือผลพวงนี้มีขึ้นเกิดจากเหตุนี้หนุ่นสงให้ พุติให้ชัดคือใช้ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลมาวิเคราะห์ จึงทำให้เข้าใจถึงที่มาและที่ไปอย่างชัดเจน เมื่อรู้แจ้งเห็นชัดดังกล่าวทำให้การบริหารจัดการอยู่เหนือปัญหา เพราะเข้าใจความเป็นไประหว่างเหตุและผลอันนำไปสู่การลดความขัดแย้งในองค์กร ขึ้นตอนนี้อยู่ในส่วนของเป้าหมายทางพุทธศาสนาคือหมดทุกข์ ส่วนเป้าหมายของโลกธุรกิจ คือการบริหาร

อย่างโปร่งใส และการวิเคราะห์ข้อมูลบนฐานแห่งความเป็นจริงทำให้เข้าใจทั้งจุดเด่นจุดด้อย และอุดรอยรั่วอันเป็นจุดอ่อน จึงทำให้ผู้ประกอบการมีความสุขจากการบริหารจัดการในภาวะที่อยู่เหนือปัญหาและผลที่ตามมา คือ ความน่าเชื่อถือในสังคมโลกธุรกิจ

ขั้นตอนที่สี่ว่าด้วยเป้าหมายการบริหารจัดการ (ต่อ)

ผู้สุจริต โลกธมเมทธิ จิตตํ ยสฺส น กมฺปติ
อโสภํ วิรชํ เขมํ เอตมมฺคฺลมุตฺตมํ

ขั้นตอนนี้มีผลจากการบำเพ็ญตบะอันเป็นความเพียรอย่างแรงกล้าตามขั้นตอนที่เก่า จึงได้ส่งผลให้สภาพจิตเบิกบานเพราะปราศจากกิเลสอันเป็นเครื่องย้อมจิตให้หม่นหมองไม่เศร้าโศกกล่าวคือมี สภาพจิตปกติคงที่ไม่วุ่นไหวไม่ขึ้นไม่ลงตามแรงกระตุ้นและแรงกดดัน อันเป็นสิ่งเร้าต่างๆ กล่าวคือฝ่ายกระตุ้นให้เกิดความขึ้นบานประกอบด้วย **มีลาภ มียศ มีความสุข และได้รับการสรรเสริญ** ในทางกลับฝ่ายกดดันความรู้สึกให้เกิดความหม่นหมองประกอบด้วย การเสื่อมจากลาภยศที่ตนเคยมีการได้รับความทุกข์ และการถูกนิทนาว่าร้าย อารมณ์ทั้งสองฝ่ายทั้งที่ก่อให้เกิดความพึงปรารถนา (อิชฺฐารมณํ) และก่อให้เกิดความไม่พึงปรารถนา (อนิชฺฐารมณํ) เป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติของโลกมนุษย์ เมื่อสภาพจิตใจที่ไม่ได้รับการฝึกฝนอบรมด้วยความเพียรอย่างหนักก็ง่ายต่อการไหลไปตามอารมณ์ทั้งสองฝ่าย สภาพจิตที่เบิกบานเพราะไม่ไหวตามกระแสอารมณ์ ดังกล่าวซึ่งในที่นี้เรียกว่าโลกธรรมนั้นนับได้ว่าเป็นจิตที่มีความเป็นกลาง มีความสงบสุขซึ่งถือได้ว่าเป็นเป้าหมายสูงสุดทางพุทธศาสนาในฐานะเป็นจิตนิยม หากสะท้อนมายังการบริหารจัดการองค์กรนั้นโดยเฉพาะการบริหารเกี่ยวกับบุคลากรในองค์กรในโลกธุรกิจนั้น นับว่าสัมพันธ์กับโลกธรรมเป็นอย่างดี โดยเฉพาะขวัญและกำลังใจในการทำงาน ความสุขความ

ทุ่มเทในการทำงาน รวมทั้งความรักความผูกพันในองค์กรย่อมเกิดจากโลกธรรม ทั้งสองฝ่ายอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ หากแต่ว่าการบริหารจัดการควรหาความสมดุลระหว่างวัตถุกับจิตใจ กล่าวคือ ลาม (ในที่นี้หมายถึงเงินค่าตอบแทนที่ควรจะมีเช่นในรูปของเงินเดือน เป็นต้น) และยศเป็นฝ่ายของวัตถุ คือเป้าหมายทางวัตถุ เป็นสิ่งจำเป็นต่อการครองชีพ เป็นแรงจูงใจกระตุ้นให้เกิดการขับเคลื่อนในองค์กร เป็นไปด้วยดีแต่ไม่ควรมุ่งประเด็นไปที่เป้าหมายทางวัตถุมากนักจนลืมนำเป้าหมายทางจิตใจ คือบรรยากาศในการทำงาน ทำงานด้วยจิตว่าง ไม่สุขไม่ทุกข์ จนออกอาการเครียด ทำงานด้วยใจเพราะใจนั้นเป็นขั้นตอนแรกของการทำงาน หากจะตีประเด็นให้แคบลงเกี่ยวกับการบริหารจัดการแล้ว คงหมายถึงการประสบความสำเร็จทางธุรกิจและความภาคภูมิใจกับการได้ร่วมทำงานในองค์กรนั้น

รูปแบบการบริหารจัดการตามแนวคิด การกระทำทางสังคม

จากขั้นตอนตามลำดับขั้นที่ผู้เขียนกำหนดให้ไว้จากเนื้อหาแห่งมงคลสูตรซึ่งประกอบด้วย

- การเลือกสรรบุคลากร
- การปรับตัวให้สอดคล้องกับกระแสโลก
- การพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพอยู่เสมอ
- การบริหารจัดการบูรณาการ
- ภาพลักษณ์ต่อสาธารณชน
- บรรยากาศการทำงานเป็นทีม
- เป้าหมายการบริหารจัดการ

ขั้นตอนที่ได้นำเสนอมาแล้วนั้นสามารถสังเคราะห์ให้สอดคล้องกับองค์ประกอบของการกระทำทางสังคม (Social Action)

Actor	สังเคราะห์เข้ากับ การเลือกสรรบุคลากร การพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพอยู่เสมอ การสร้างภาพลักษณ์ต่อสาธารณชน
Condition	สังเคราะห์เข้ากับ การปรับตัวให้สอดคล้องกับกระแสโลก
Mean	สังเคราะห์เข้ากับ การบริหารจัดการบูรณาการ บรรยากาศการทำงานเป็นทีม
End	สังเคราะห์เข้ากับ เป้าหมายการบริหารจัดการ

จากองค์ประกอบทั้งสี่ประการนั้น หากสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกันหรือคุณสมบัติของแต่ละองค์ประกอบนั้นมีประสิทธิภาพย่อมส่งผลให้การบริหารจัดการในเรื่องต่างๆ ประสบผลสำเร็จด้วยดี ซึ่งจะขอยกตัวอย่างประกอบการอธิบายรูปแบบการจัดการในบางเรื่อง ดังนี้

1. เสรีจ ดี หมายถึง ประสบผลสำเร็จจากการกระทำ ทั้งเป็นที่ยอมรับจากสังคมในวงกว้าง เพราะองค์ประกอบทั้งสี่มีคุณสมบัติในทางบวก

Actor +	= บริษัท ก มีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถตรงตามสายงาน
Condition +	= มีทุนหมุนเวียนเพียงพอและมีเครื่องจักรที่ทันสมัย
Mean +	= เลือกผลิตสินค้าที่มีคุณภาพและมีแผนการตลาดที่ดี
End +	= บริษัท ก จึงประสบผลสำเร็จด้วยดี

รูปแบบที่หนึ่งนี้จะเห็นได้ว่า มีวิธีการดำเนินการ (Mean) ที่ดีสามารถเข้าถึงความต้องการของตลาด เพราะมีบุคลากร (Actor) ที่มีความพร้อมและเลือกใช้เงื่อนไข

อันเป็นตัวแปรจากภายในให้เป็นประโยชน์อย่างสอดคล้องกับตัวแปรจากภายนอก คือสภาพสังคม เศรษฐกิจ

2. ไม่นั่งดี หมายถึงไม่สามารถสรุปได้ว่า จะประสบผลสำเร็จหรือไม่ เพราะมีเงื่อนไขขององค์ประกอบบางประการขาดคุณสมบัติที่ดี คือไม่เป็นไปทางบวก

Actor + = คลินิก ข มีแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ และประสบการณ์สูง ประจำอยู่

Condition - = ท่าเลที่ตั้งของคลินิกไม่เหมาะสมและขาดอุปกรณ์การแพทย์ที่ทันสมัย

Mean + = แพทย์เอาใจใส่คนไข้และมีจรรยาบรรณวิชาชีพเป็นอย่างดี

End + = คลินิก ข จึงไม่ค่อยมีผู้ป่วยไปใช้บริการต่างๆ ที่มีการรักษาเป็นอย่างดีเพราะอุปสรรคในการเดินทาง

จะเห็นได้ว่าถึงแม้คลินิกแห่งนี้จะมีวิธีการเอาใจลูกค้าเป็นอย่างดีแถมยังมีแพทย์ผู้เชี่ยวชาญประจำการก็ตาม แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าประสบผลสำเร็จอย่างเด็ดขาดเพราะท่าเลที่ตั้งอาจรวมไปถึงสถานที่จอดรถไม่สะดวกมาเป็นอุปสรรคอันเป็นตัวแปรสำคัญ ตรงนี้ขอยกกรณี ย่านรังสิตได้มีห้างขนาดใหญ่รวมอยู่สี่แห่งไม่รวมกับที่ปิดตัวไปแล้วสองแห่ง มีอยู่ห้างหนึ่ง (ขอไม่ระบุชื่อ) สามารถดึงเอา Mean และ Condition มาเป็นจุดขายอันดับแรกมีสถานที่จอดรถสะดวกสบาย และมีรถรับส่งลูกค้าในกรณีไม่มีรถส่วนตัวไปยังท่าจอดรถเป็นการบริการโดยไม่เสียค่าบริการ

3. ไม่เสร็จ ไม่ดี รูปแบบการบริหารจัดการข้อนี้มีความล้มเหลวสูงเพราะองค์ประกอบโดยรวมขาดคุณสมบัติที่ดี นั่นเอง

Actor - = บริษัท ข ขาดวิศวกรที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์

Condition - = ไม่มีเงินหมุนเวียนเพียงพอและขาดเครื่องมือและเทคโนโลยีที่ทันสมัย

Mean - = เลือกใช้วัสดุก่อสร้างที่ขาดคุณภาพ

End - = บริษัท ข จึงประสบกับการขาดทุน เพราะไม่มีลูกค้า และถูกฟ้องร้องเรื่องการใช้วัสดุก่อสร้างที่ขาดคุณภาพ เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายในตัวอาคารก่อนกำหนด

การดำเนินการของบริษัท ข ตามรูปที่สามนี้เกิดยากมากในถนนสายธุรกิจปัจจุบัน มีความบกพร่องในเรื่องของการบริหารจัดการ (Mean) เพราะมีลักษณะมุ่งเป้าหมายด้านวัตถุเป็นด้านหลักโดยขาดเป้าหมายทางจิตใจ หรือพูดให้ชัดหมายถึง ไม่มีความโปร่งใสขาดความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค และมักมองประโยชน์ในระยะสั้น (เห็นแก่ได้แบบมักง่าย) ส่งผลให้ต้องพบกับความล้มเหลวในระยะเวลานานบนเส้นทางธุรกิจอันยาวไกล

บทสรุป

จากเนื้อหาบทคลัสเตอร์ที่ได้นำเสนอไปแล้วนั้น ในมิติของการบริหารจัดการในกรอบความคิดของการกระทำทางสังคม (Social Action) พอซึ่งประเด็นได้ว่ามนุษย์มีศักยภาพในการรับฝึกฝน หรือควรแก่การ

ชัดเกล้าได้ โดยธรรมชาติแล้วมนุษย์เป็นผู้มีจิตใจสูง จิตใจสะอาดควรแก่การทำงาน แต่ต่อมาจิตใจของมนุษย์ได้ ถูกย้อมด้วยอำนาจของกิเลสอันเป็นอำนาจใฝ่ต่ำ ทำให้ สังคมมนุษย์ต้องมาทำลายเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน หาก ละทิ้งมนุษย์โลกธุรกิจจะเห็นได้วามมนุษย์ได้ใช้เทคโนโลยี อันทันสมัยมาเป็นเป็นเครื่องมือของอำนาจความโลภ ที่มี อยู่อย่างไร้ขีดจำกัด มาแสวงหาผลประโยชน์จาก ธรรมชาติเพียงเพื่อตอบสนองอำนาจความโลภของตน จนเกินพิกัดที่ธรรมชาติจะฟื้นตัวมาทดแทนส่วนที่ มนุษย์ได้ทำลายลง มนุษย์ได้ขยายอำนาจของความโลภ ครอบคลุมไปยังส่วนต่างๆ ของโลกที่ยังมีความอุดม สมบูรณ์ของวัตถุทางธรรมชาติคงอยู่ และยิ่งกว่านั้น มนุษย์ได้อาศัยความได้เปรียบทางการศึกษา และ วิทยาการใหม่ๆ มาแสวงหาผลประโยชน์จากเพื่อนมนุษย์ ด้วยกันในรูปแบบของการค้ามนุษย์ในรูปแบบต่างๆ เช่น การกดขี่แรงงาน ค่าประเวณี เป็นต้น และการเข่นฆ่า ซับไล่ จวบจนวิวัฒนาการมาถึงการล่าอาณานิคมทาง การค้าแห่งยุคปัจจุบัน ดูเหมือนว่าศาสตร์และวิทยาการ ของมนุษย์ ไม่ได้บริหารจัดการจิตใจของมนุษย์ให้มีความ อ่อนโยนควรแก่การอยู่ร่วมกันหากแต่อย่างยิ่งกระตุ้น อำนาจความโลภ ใช้แรงของโทษะเข้ามาทำลายกัน และ ดูเหมือนว่าหลงอยู่ในอำนาจมืดดังกล่าวสืบสานไปยัง อนุชนรุ่นหลังจนทำให้คนรุ่นใหม่กลายเป็น ความเป็น ความทาทายองค์กรทางศาสนาในทุกศาสนาอันเป็น ประดิษฐ์กรรมทางคุณความดีของมนุษยชาติ หากย้อน

กลับมายังพุทธศาสนานั้นเป็นโคมประทีปนำทางของ โลกตะวันออกนั้น มุ่งประเด็นไปที่การบริหารจิตใจ เริ่ม ด้วยการไม่คบคนพาลยกย่องคนดี เลือกสถานที่ที่อยู่ให้ เหมาะสมเว้นจากการตีมน้ำเมา ไม่ทำบาปจนกระทั่ง บำเพ็ญเพียรเพื่อทำลายกิเลสแล้วเข้าสู่เป้าหมายคือ ความสงบสุข ความเบิกบานของสภาพจิตที่ไม่ข้องติดกับ กิเลสและยกระดับตนเองให้สูงขึ้นเหนือเขตแดนของปัญหา เพราะเข้าใจในความเป็นจริงของปัญหาในวงแคบ คือ ทำให้ปัจเจกชนสามารถบริหารจัดการเกี่ยวกับจิตใจ ตนเองให้ครองตนเองและมีความสุข ส่วนในวง กว้างจะเห็นว่าบุคคลในฐานะเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร หากองค์กรนั้นๆ มีการบริหารจัดการตามแนวมกคลสูตร ก็จะเป็นการเสริมสร้างเป้าหมายทางจิตใจที่สำคัญก็จะ เป็นการช่วยชะลออำนาจความโลภให้กระทำการน้อยลง ในที่สุดก็จะมีบรรยากาศที่ดีควรแก่การลงทุน ท่องเที่ยว และสร้างสันติภาพแก่มนุษยชาติอันเป็นเสียงเรียกร้องใน ทั่วทุกมุมของโลกใบนี้ ท่ามกลางการขยายตัวของ อุตสาหกรรมบริการอย่างบ้าคลั่ง ดังนั้นการบริหาร จัดการ ตามแนวพุทธคงไม่หยุดที่ความเป็นมหาอำนาจ แห่งโลกธุรกิจ หากแต่ว่าหยุดที่ความสงบสุข ความเป็น มนุษย์นิยมสูงในกระแสทุนนิยมปัจจุบันอย่างแท้จริง แต่ทั้งนี้ยอมขึ้นอยู่กับเป้าหมายทางสังคมอยู่ที่ไหน เมื่อหาเป้าหมายพบ จึงจะหาคำตอบ มนุษย์นิยมกับทุน นิยม และตะวันออกนิยมกับตะวันตกนิยมควรอยู่ ณ จุดใดสำหรับสังคมไทย

บรรณานุกรม

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ สมเด็จพระมหาสมณเจ้ามหาพรหมญาณวงศ์, **มงคลที่ป็นเลิศ 1, 2**, กรุงเทพฯ.: มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2544:

Vidya Bhushan Sachdeva, **An Introduction To Sociology**. Allahabad, KIttab Mahal, 1992 .